

A Világosság a világba jött

TAKÁCS GYULA

1947-ben született. Katolikus pap, a PPKE HTK tanára, Csörötnek plébánosa. Legutóbbi írását 2014. 6. számunkban közzöltük.

...de melyik világba, de melyik világosság, és mit jelent az, hogy 'jött'?

A 'jött' helyett inkább mondanánk: 'volt jött' (*én erchomenon* – Jn 1,9), pontosabban: 'volt jövő' — jön — és jött — és jövetelében változás nincsen — jön újra és szüntelen Ő a 'levő' és a 'volt' és az 'el-jövő' (*echomenosz* – Jel 1,8). Úgy jön, mint a laodiceai egyház ajtajánál álló Ámen, aki mégsem áll meg az ajtón kívül, hiszen zörget, hogy bemenjen (vö. Jel 3,14.20). És bemegy zárt ajtókon... és ott áll középen. Azért jön, hogy lássák, hogy megismerjék, hogy higgyék a Szeretetet, az Atyát. Ott áll testvérei között, középen (Jn 20,19.26). Nem alkalmatlan Ő — és éjszaka nincs is már többé — ő a jó barát. Jövedele valóban hasonlít a hajnali fényhez: előbb dereng, majd egyre erősebb lesz, végül a felkelt Nap győzelmével ragyog. A sötétet távol űzte, legyőzte a halált. És jön tovább, nem torpan meg, nem tér vissza dolga végezetlen — nem lát alkonyt. Ellene ki állna? Hiszen Ő a Pantokrátor — minden erő az Övé, minden hatalom (vö. Jel 1,8; 5,12). Úgy jön tehát, hogy jött is, és jönni fog — betölti az egész világot, minden teret és minden időt.

A teremtés világossága

Jött már kezdetben is. A kezdet épp az Ő jövedele. Hiszen azt mondotta a puszta és üres, sötét és mély vizek felett: „Legyen világosság!” (vö. Ter 1,2–3). És nemcsak a világosság lett, hanem e tiszta fény ragyogásában mindenek, nyüzsgő rajok, a megszámlálhatatlan seregek jóknak láttattak az egyedül Jónak ítéletében. A világosság a világba jött a teremtéssel. Távol űzte a káosz minden árnyát. Isten, aki a fény (*ho Theosz fész esztin* – 1Jn 1,5), felemelte önmagához a létezését. Önmaga számára teremtette, és Önmagával betöltötte. Úgy teremtett, hogy rámosolygott (Dante) a világra. És Isten derűje, arcának szép ragyogása megcsillan a fűszálak hajnali harmatcseppjein. Isten dicsőségét hirdetik a hegyek, és róla suttognak a néma fellegek (Merton). Telve van a föld az Isten jóságával.

A néma világ beszédes ragyogásánál is fényesebb az ember jósága. Az ember a szeretet szigete a világban, a földre leszállt mennyei város. Nem a Nap világít benne, nem a Hold világol — „Isten fényessége világítja meg, és lámpása a Bárány” (Jel 21,23). „Világossága hasonló a drágakőhöz, a kristálytisza jáspishoz”, hiszen

„Isten fényessége” van benne (Jel 21,11). Ő a „Bárány jegyese, a menyasszony” (Jel 21,9), akit „dicsővé tett magának” (Ef 5,27).

A teremtés leírása az ember megteremtésénél nélkülözi az egyébként refrénszerűen, minden teremtésműnél ismétlődő „látta Isten, hogy jó” (vö. Ter 1,30) mondatot. Talán pozitív megkülönböztetés ez a hiány? Talán a jóság többletét takarja ez a hallgatás? Hiszen „Isten az embert a maga képére, Isten képére teremtette” (Ter 1,27). A héber *selem* = *kép* szót az asszír *salmu*, az arám *salama* = *kihasít* ige alapján tekinthetjük ‘kihasított’-nak. Az ember az Istenből, a Sziklából ‘kihasított’ képmás. Isten az embert a teremtésben megkülönböztette a néma világtól. Önmaga rejtett mélyén készítet neki helyet, hogy színről színre „lássák a dicsőséget” (Jn 17,24), hogy megismerjék azt a ‘fényt’, ami a ‘szeretet’, megismerjék úgy, hogy „bennük legyen” (Jn 17,26). Arra választotta ki az embert „a világ teremtése előtt, hogy szentek és szeplőtelenek legyünk előtte a szeretetben” (Ef 1,4), és így „dicsőségének dicsőítésére” (Ef 1,14), világosságának fényeként legyünk. Ezért „kiragadott minket a sötétség hatalmából”, és annak „a szeretett Fiúnak az országába helyezett át” (Kol 1,13), aki a világba jött Isten Világossága. „Ő a láthatatlan Isten képmása” (Kol 1,15), „az ő dicsőségének fénye” (Zsid 1,3), és az „őbenne kiválasztott” (Ef 1,4) és „benne teremtett” (Kol 1,16) ember is „világossága a világnak”, olyan, mint a „hegyre épült város”, mint „a lámpatartóra tett lámpás, hogy világítson” (Mt 5,14–15).

Az ember eszerint ‘világosság’ a világban, mivel Istennek, a Fénynek, a Szeretetnek hasonlóságára teremtett képmás. Azért teremtett, hogy „uralkodjék a tenger halain, az ég madarain és minden állaton, amely mozog a földön” (Ter 1,28). Ha az uralkodást az ókori Közel-Kelet pásztor-atyja király eszméjével értelmezzük, amely szerint a király a gyengék és jogfosztottak oltalmazója, az özvegyek és árvák gyámola, akkor az ember a teremtés gondviselésének feladatát kapja ebben a parancsban a Gondviselőtől. Azt a feladatot kapja, hogy a mennyei Atya-Király, az Isten helytartója legyen a világban. A *yarad* ige, amelyet a héber szövegben olvasunk, „minden lefelé irányuló mozgásra” (Zorell) használatos, ezért tán még így is fordíthatnánk: ‘hajoljatok le a teremtés árváihoz!’ A Biblia ezt az igét használja, amikor Mózes lejön a hegyről, hogy megszentelje a népet, vagyis hogy közvetítse a hegyre leszálló Isten szentségét és szövetségi szeretetét (Kiv 19,14). Ugyanezt az igét használja a szöveg a ‘hegyről lejöő patak’ (MTörv 9,21) leírására. Ez az utolsó parancs, amelyet Isten ad a teremtés során, összekapcsolható az elsővel: „Legyen világosság!” A ‘lehajló uralkodás’ tehát a káosz felett ‘felkelő világosság’ párja lehetne.

A megváltás fénye

Isten többet akart. Több világosságot, több jóságot. „Mert úgy szeretete Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta” (Jn 3,16). Az „igazi Világosság” (Jn 1,9) jött a világba, Ő „a világ Világossága” (Jn 8,12).

Nem helyettesítőket küldött, nem angyalt, és nem prófétákat, hanem „Fiúban” szólott, aki „az Ő dicsőségének Fénye” (vö. Zsid 1,1–4). Ezért aki látja az Ő „Küldöttjét” (Jn 8,26–29), és hisz benne, az az Atyát látja, hiszen benne lakik az Atya (Jn 14,9–11), Ő egy az Atyával (Jn 10,30).

Isten üdvözítő műve nem megismétli a teremtő művet, még csak nem is annak korrekciója. Isten az üdvözítéssel újat alkot — „új eget és új földet” (Jel 21,1). Ebben az „új Jeruzsálemben” (Jel 21,2) „nincs szükség sem a Napra, sem a Holdra, hogy világítsanak benne, mert Isten fényessége világítja meg azt, és lámpása a Bárány” (Jel 21,23). A város utcájának közepén „az élet vizének folyója van, amely ragyogó, mint a kristály” (Jel 22,1). A ‘ragyogó’ jelző a ‘fényes’ jelentésű szót (*lampros*) fordítja. Ez a folyó „az Isten és a Bárány királyi székéből fakadt” (Jel 22,1). Vagyis Istenből, aki „a Világosság” (*ho Theosz fész esztin* – 1Jn 1,5), kiáradó világosság ez a folyam, az a világosság, „aki minden embert megvilágosít” (*fész — főtidei* – Jn 1,9), az a világosság, akiben „élet volt” (Jn 1,5), és aki azért jött a világba, hogy „üdvözüljön általa a világ” (Jn 3,17), hogy „el ne vesszen, hanem örök élete legyen” (Jn 3,16).

A ‘világosság’ állítása Istenről egyenértékű a ‘szeretet’ állításával (*ho Theosz fész esztin* – 1Jn 1,5 — *ho Theosz agapé esztin* – 1Jn 4,16). Az Isten Szeretet — vagyis transzparens, áttetsző, mint a kristály, azaz az Isten Fény, Fénylő Szeretet. Olyan, akiben homálynak árnyéka sincsen; olyan, akiben nincsen viszály. Nincsenek benne válaszfalak, és nincsenek elkülönítő távolságok, nincs magasság és mélység, nincs hosszúság és szélesség. Istenben az Egy van, Isten az Egy. A világosság szimbóluma mégis jobban kifejezi az ember Istennel való egységének, az üdvösség uniójának az állítását. A fény egybeolvad a fényekkel, és egyetlen fény lesz, egyetlen osztatlan egység — „közösség az Atyával és az ő Fiával, Jézus Krisztussal” (1Jn 1,3). Jézus erről a közösségről mondta: „Maradatok bennem, és én tibennetek” (Jn 15,4), és: „Maradatok meg szeretetemben” (Jn 15,9). Amit a fény megvilágosít, maga is fényes lesz. Ilyen értelemben mondja a Jelenések könyve az Isten és a Bárány szolgálóiról, hogy „az Úr, az Isten világosítja meg őket” (Jel 22,5). Ezért nevezi a híveket Szent Pál apostol „a világosság fiainak” (1Tessz 5,5), hiszen ők „világosság az Úrban” (*fész en kürió* – Ef 5,8), mivel „a világosság gyermekei” (*tekna fótosz* – Ef 5,8).

Isten üdvözítő tettét az Újszövetség nyelvezete szívesen írja le a teremtés analógiájára. Talán ezért olyan fontos a világosság terminus az üdvösség teológiájában Szent Jánosnál. Hasonlóan Szent Pál is a világosságnak a teremtésben betöltött szerepével kapcsolja össze Krisztus üdvözítő művét: „Mert Isten, aki azt mondta: »A sötétségből világosság ragyogjon fel«, maga támasztott világosságot szívünkben, hogy felragyogjon Isten dicsőségének ismerete Jézus Krisztus arcán” (2Kor 4,6).

A teremtés világossága a ‘mélység sötétségét’ győzte le (vö. Ter 1,2–3). Az üdvözítés fénye, a kereszten érettünk önmagát feláldozó Krisztus arcáról a szívünkbe áradó kegyelem szelíd ragyogása a bűn mély halálát, a gyűlölet átkát győzi le. Ez a hajnali fény távol űzi az éj

minden árnyát, megszabadítja „a szerencsétlen embert a halál testétől” (Róm 7,24). A fény e folyamának mindkét partján és a fénylő utca közepén az élet fáí állnak. A szeretet gyümölcsét termik ők az év minden hónapjában, és az irgalom levelei gyógyulást hoznak a nemzeteknek (vö. Jel 22,2).

Az üdvözítés művében Isten kiárasztja a teremtetlen Világosságot — önmagát, a Szeretetet adja oda a világnak, hogy béke legyen — béke az Istennel, béke az emberek között, és béke az ember szívében. „Krisztus világossága” ez a béke. Krisztus „a mi békességünk” (Ef 2,14), ő a világosság, akiben élünk. Ezért „békességünk van az Istennel, a mi Urunk Jézus Krisztus által” (Róm 5,1), „aki most megszerezte nekünk a kiengesztelődést” (Róm 5,11). „Mert úgy tetszett az Atyának, (...) hogy általa engeszteljen ki magával mindent, ami a földön és a mennyben van, azáltal, hogy békességet szerzett keresztyének vérével” (Kol 1,19–20).

Amikor Isten a világosság érintésével illette a világot, akkor rögtön „lett jó”. „Látta Isten, hogy a világosság jó” (Ter 1,4). A megálapítás közvetlenül követi a világosság létesítését, és csak azután írja le a következményeket, míg a többi teremtés műnél fordítva jár el (vö. Ter 1,10.18.21.25). Ezzel megkülönbözteti az első nap művét, a világosságot a többi teremtés műtől. A világosság a jóság szinonimája, ezért az egyetlen Jó-val, az Istennel teszi homogénné, békeséggé a teremtett valóságot. A teremtetlen Világosság kiárasztása hasonlóképp, vagy még inkább megelőz és megelőlegez minden igyekezetet. Isten mindent az irgalomba foglalt bele (vö. Róm 11,32), ezért „nem az akarónak, és nem a futónak, hanem az irgalmazó Istennek... neki a dicsőség” (vö. Róm 9,16; 11,36).

A húsvéti Hajnal, a feltámadt Krisztus Fénye megelőzi és megelőlegezi az üdvözített létezését. Valóban „benne áll fönn minden” (Kol 1,17), „életetek Krisztussal az Istenben van elrejtve” (Kol 3,3). „Krisztus már ragyog” — ezért „ébredj fel, alvó” (Ef 5,14). Szent Pál apostol ezért úgy buzdít a világosság cselekedeteire, hogy előbb megvallja: „Világosság vagytok az Úrban”. Ehhez a már megvalósult fényhez kapcsolja, abból vezet le, mint következtetést a buzdítást: „Úgy éljtek, mint a világosság gyermekei — a világosság gyümölcse pedig csupa jóság, igazságosság és igazság” (Ef 5,8–9).

A Tibériás tó partján a tanítványok „égő paraszat pillantottak meg, rajta halat és kenyeret” (Jn 21,9). És csak ezt követően mondja nekik Jézus: „Hozzatok a halakból, amelyet most fogtatok!” (Jn 21,10). Bár ez sem az ‘ő ennivalójuk’ volt — olyan „nincsen” nekik (vö. Jn 21,5). Az étkezés, amelyre Jézus meghívja őket: „Gyertek, egyetek!” (Jn 21,12), „a Bárány menyegzője”, felülhaladja a szív minden vágyát és minden mozdulat képességét — és ha nemcsak „a lakoma kész” (Mt 22,4), hanem „minden kész”, a „Bárány asszonya” is (Jel 19,7), ez azért van, mert Isten előbb szeretett minket. Ő is az Isten alkotása: „Megadatott neki, hogy fénylő tiszta gyolcsba öltözzék” (Jel 19,8). A „megadatott” passivuma az Isten cselekvését rejti magában, és ez

a cselekvés befejezett és végleges mű. A menyasszonyt a Fény tette fényessé, és késszé. „Krisztus önmagát odaadó szeretete megtisztítva megszentelte, hogy úgy állítsa maga mellé, mint őhozzá méltót, hogy sem folt, sem ránc, sem más efféle ne legyen rajta, hanem legyen szent és szeplőtelen” (Ef 5, 25–27).

✱

Mi tehát a világosság — „aki minden embert megvilágosít, aki a világba jött”? (Jn 1,9). — Ki Ő?

A Tibériás tó mély éjszakájában hiába halászó tanítványok nem kérdezték meg tőle: „Ki vagy Te? Tudták ugyanis, hogy az Úr az” (Jn 21,12), hiszen „nem voltak messze”, hiszen már „a partra szálltak”. Tudták a Szeretetet. Nem kellett érinteniök kezükkel, és nem követelték, hogy szemükkel lássák a szeretet nyomát. Tudták, mert hitték. Hitték, mert szerették. Szerették az őket szerető Szeretetet. Visszatükrözték a reájuk sugárzó Fényt. A nekik ajándékozott Fényt a Fénynek visszaajándékozták. Egyek voltak az Egyetlennel. Benne voltak — és megmaradtak Benne. Ott álltak — álltak tovább a keresztlőtt, és fölemelték tekintetüket — Ő vonzotta magához őket. Dehogyan álltak volna ellen az Erőnek, a Szeretletnek! „Mi pedig mindnyájan, miközben fedetlen arccal szemléljük az Úr dicsőségét, ugyanarra a képmásra változunk át dicsőségről dicsőségre az Úr Lelke által” (2Kor 3,18).

A VIGILIA KIADÓ ÚJDONSÁGA

Roger testvér

**Isten csak
szeretni tud**

ROGER TESTVÉR

Isten csak szeretni tud

Roger testvérnek (1915–2005), a Taizéi Közösség alapítójának gondolkodása a közös imádságból és a testvéreivel töltött mindennapi életből táplálkozott. Meglátásaira nagy hatást gyakorolt folyamatos kapcsolata azzal a több tízezer fiatallal, akik a világ számos földrészéről egy hétre Taizébe zárandokolnak, mert életük nagy kérdéseire keresik a választ. A 2001-ben megjelent kötet gondolkodásának legfontosabb témáit, valamint az életét meghatározó események és találkozások – néhol nagyon személyes – leírását gyűjti egybe. A kötetből megtudjuk, hogy miért egy és ugyanaz a forrása a lelki életnek és az emberi szolidaritásnak: Isten, aki csak szeretni tud.

Ára: 2.400 Ft

Megvásárolható vagy megrendelhető a Vigília Kiadóhivatalban és a honlapunkon:

1052 Budapest, Piarista köz 1. IV. em. 420.

Telefon: 36-1-317-7246; 36-1-486-4443; Fax: 36-1-486-4444;

E-mail: vigilia@vigilia.hu; Honlap: www.vigilia.hu